

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 85/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť L. N., K., G. N., K., I. N., K., K. B., K., V. J., K., a Z. J., K., zastúpených advokátkou JUDr. H. K., K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 402/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. N., G. N., I. N., K. B., V. J. a Z. J. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 402/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť L. N., G. N., I. N., K. B., V. J. a Z. J. trovy konania v sume 7 068 Sk (slovom sedemtisícšesťdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. H. K., K.

3. Sťažnosti vo zvyšnej časti *n e v y h o v u j e .*

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 85/07-15 zo 17. apríla 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť L. N., G. N., I. N., K. B., V. J. a Z. J. (ďalej len „sťažovatelia“) pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 402/04.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi súdneho konania vedeného okresným súdom vo veci ich žaloby z 8. decembra 2003. Napriek tomu, že od podania žaloby ubehli viac ako tri roky, nebol stanovený žiaden termín pojednávania. Svoje práva si bránili sťažnosťou na prieťahy v konaní podanou predsedovi okresného súdu, ktorý im listom sp. zn. Spr. 2070/2006 z 9. júna 2006 oznámil, že ich sťažnosť je dôvodná. Taktiež uviedli, že sú presvedčení, že okresný súd porušuje ich základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej uviedli, že v postupe okresného súdu vidia porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a žiadajú ústavný súd, aby im *„priznal primerané finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľovi v 1./ rade vo výške 150.000,- Sk, sťažovateľovi v 2./ rade vo výške 81.000,- Sk, sťažovateľovi v 3./ rade vo výške 39.000,- Sk, sťažovateľovi v 4./ rade vo výške 193.500,- Sk, sťažovateľovi v 5./ rade vo výške 360.000,- Sk, sťažovateľovi v 6./ rade vo výške 30.000,- Sk“* z dôvodu, že *„prieťahy v súdnom konaní v nás vyvolávajú psychický*

stav neistoty, bezprávia a nervozitu. Ako poctivý občania SR, ktorí vyrastali v dobe bez podvodov sme verili štátnym orgánom, že dokážu ochrániť naše práva, keďže tomu tak nebolo, máme pocit bezprávia a takýmto konaním súdu, keď ani po troch rokoch súd nekoná sa tento náš pocit bezprávia a neistoty len prehľbuje. Tiež pociťujeme pesimizmus, že v daných podmienkach, kedy po uplynutí troch rokov nebolo vo veci vytýčené ani jedno pojednávanie, sa vzhľadom na vyšší vek niektorí z nás rozhodnutia nemusia dožiť“.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 2070/20067 z 9. mája 2007, v ktorom sa uvádza:

„- navrhovatelia v 1. až 6. rade doručili dňa 1. 2. 2007 sťažnosť pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, keď tvrdili, že sú účastníkmi konania vo veci ich žaloby zo dňa 08. 12. 2003 a vo veci nebolo nariadené pojednávanie a nebolo teda ani rozhodnuté,

(V čase podania sťažnosti na Ústavný súd SR bolo vo veci už rozhodnuté – rozsudok zo dňa 14. 12. 2006 a navrhovateľ v 1. až 6. rade podal aj proti rozsudku tunajšieho súdu odvolanie 22. 1. 2007).

- návrh navrhovateľa v 1. až 6. rade bol podaný na Okresnom súde Košice II dňa 10. 12. 2003 a tunajšiemu súdu bol postúpený s poukazom na ustanovenie § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu miestnej príslušnosti dňa 18. 11. 2004,

- vo veci bol dňa 26. 5. 2006 v zmysle § 39 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku požiadaný Okresný súd Košice II ako dožiadaný súd o vykonanie výsluchu navrhovateľa v 1. až 6. rade.

- po vrátení veci dožiadaným súdom bol vo veci nariadený termín pojednávania na deň 14. 12. 2006. Na pojednávaní konanom dňa 14. 12. 2006 súd vo veci rozhodol rozsudkom tak, že návrh navrhovateľa v 1. až 6. rade zamietol,

- rozsudok tunajšieho súdu pod sp. zn. 16 C 402/2004-72 zo dňa 14. 12. 2006 bol navrhovateľovi v 1. rade doručený dňa 15. 01. 2007, navrhovateľovi v 2. rade dňa 15. 01. 2007, navrhovateľovi v 3. rade dňa 19. 01. 2007, navrhovateľovi v 4. rade dňa 17. 01. 2007, navrhovateľovi v 5. rade dňa 15. 01. 2007 a navrhovateľovi v 6. rade dňa 15. 01. 2007,

- proti rozsudku podal navrhovateľ v 1. až 6. rade dňa 22. 1. 2007 odvolanie,

- spis bol dňa 31. 1. 2007 predložený odvolaciemu súdu – Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa v 1. až 6. rade,
- spis vedený pod spisovou značkou 16 C 402/2004 sa nachádza od dňa 31. 1. 2007 na Krajskom súde v Bratislave.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu z obsahu spisu zistil aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 9. mája 2007 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. Rovnako i právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní zo 16. mája 2007 súhlasila s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 16 C 402/04 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 16 C 402/04 je zaplatenie sumy 2 845 000 Sk z dôvodu zodpovednosti štátu za škodu, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu. Sťažovatelia boli v konaní aktívni a súčinnosní. Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Ústavný sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľmi namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska doterajšieho priebehu posudzovaného súdneho konania.

Z rozboru veci vyplýva, že súdne konanie začalo 10. decembra 2003 podaním žaloby o zaplatenie 2 845 000 Sk Okresnému súdu Košice I. Dňa 8. októbra 2004 bola vec postúpená okresnému súdu. Dňa 14. decembra 2006 okresný súd rozhodol o žalobe rozsudkom tak, že žalobu zamietol. Dňa 22. januára 2007 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že v tomto konaní došlo k nečinnosti okresného súdu, ktorá bola zistená od 22. novembra 2004, keď okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k žalobe, do 26. mája 2006, keď okresný súd dožiadal Okresný súd Košice I o výsluch sťažovateľov (nečinnosť v trvaní 18 mesiacov).

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na tú skutočnosť, že konanie začalo podaním žaloby 12. decembra 2003, konštatuje, že doterajšia dĺžka konania (3 roky) nemôže byť považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy. Uvedené okolnosti sú dostatočné na to, aby oprávnili ústavný súd k záveru, že právna vec sťažovateľov nebola prerokovaná bez zbytočných prietahov. Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného

súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 402/04 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Sťažovatelia sa domáhali vydania príkazu na konanie. Z dôvodu, že okresný súd vo veci 14. decembra 2006 rozhodol a v súčasnosti sa spis na základe podaného odvolania nachádza na Krajskom súde v Bratislave, ústavný súd v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, priznané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovatelia žiadali ústavný súd, aby im *„priznal primerané finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľovi v 1./ rade vo výške 150.000,- Sk, sťažovateľovi v 2./ rade vo výške 81.000,- Sk, sťažovateľovi v 3./ rade vo výške 39.000,- Sk, sťažovateľovi v 4./ rade vo výške 193.500,- Sk, sťažovateľovi v 5./ rade vo výške 360.000,- Sk, sťažovateľovi v 6./ rade vo výške 30.000,- Sk“*, ktoré určili podľa výšky svojich vkladov do nebankového subjektu a odôvodnili ho najmä doterajšou dĺžkou konania vedeného okresným súdom.

Ústavný súd zdôrazňuje, že primerané finančné zadosťučinenie nemožno zameniť s náhradou škody, ktorú sťažovatelia požadujú v občianskoprávnom konaní.

Keďže sťažovatelia vo svojom podaní neodôvodnili výšku primeraného finančného zadostučinenia (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd rozhodol tak, že ich návrhu v tejto časti nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľov si podaním zo 16. mája 2007 uplatnila trovy konania v sume 7 068 Sk, ktoré bližšie špecifikovala.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2006 činila 17 822 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume 7 068 Sk uplatnenej ich právnou zástupkyňou z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby každý v sume 2 970 Sk (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti). Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty, suma bola zvýšená o 19 %. Ďalej ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal právnej zástupkyňi sťažovateľov dvakrát náhradu režijného paušálu po 178 Sk. Ústavný súd nariadil okresnému súdu uhradiť trovy konania právnej zástupkyňi sťažovateľov. Aj keď sťažovateľom prináležala náhrada trov konania vo vyššej sume, právnou zástupkyňou požadovaná suma nepresahovala takto vypočítané trovy, a teda neodporovala zákonu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007